

KLAIPĖDOS „GILIJOS“ PRADINĖS MOKYKLOS GABIŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klaipėdos „Gilijos“ pradinės mokyklos (toliau – Mokykla) gabių mokinių ugdymo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – skatinti gabių, talentingų, didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių gabumų atskleidimą ir visavertį ugdymą: plėtoti jų gebėjimus ir polinkius, sudaryti socialines ir edukacines ugdymo(si) sąlygas, įvertinti esamą gabių, talentingų, didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių ugdymo situaciją ir sukurti šių mokinių ugdymo(si) sistemą Mokykloje.

2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Gabių vaikų ir jaunimo ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105; Gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo sistemos sukūrimo ir mokyklų šiems vaikams prieinamumo didinimo 2014–2016 metų veiksmų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. V-38, Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022 m. birželio mėn. švietimo problemos analize Nr. 4 „Gabių ir (ar) talentingų vaikų ugdymas“.

3. Tvarkos aprašas apibrėžia gabių, talentingų, didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių sąvoką, bendruosius gabių mokinių požymius, ugdymo tikslus ir uždavinius bei reglamentuoja šių mokinių atpažinimo ir ugdymo organizavimą Mokykloje.

4. Ugdydami gabius, talentingus, didelį mokymosi potencialą turinčius mokinius, šiuo Tvarkos aprašu turi vadovautis visi Mokykloje dirbantys pedagogai.

II SKYRIUS GABAUS MOKINIO SAMPRATA

5. Vartojamos gabaus ir talentingo mokinio sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Gabių vaikų ir jaunimo ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105. Vartojama didelį mokymosi potencialą turinčio mokinio sąvoka suprantama taip, kaip ji apibrėžiama Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022 m. birželio mėn. švietimo problemos analizėje Nr. 4 „Gabių ir (ar) talentingų vaikų ugdymas“:

5.1. **Gabūs mokiniai** – mokiniai, galintys greitai ir veiksmingai įgyti žinių ir mokėjimų; juos pritaikyti kintančiose situacijose naujoms problemoms spręsti; sparčiai mokytis iš įgytos patirties ir atpažinti, kokiose situacijose tikslinga naudoti įgytas žinias ir mokėjimus. Jų intelektinių gebėjimų lygis yra labai aukštas. Turėdami šiuos intelektinius gebėjimus, gabūs vaikai lenkia arba pajėgūs pralenkti panašios patirties ir aplinkos bendraamžius savo vienos ar kelių mokslo sričių akademiniiais pasiekimais. Šiems vaikams būdingas aukštas kūrybiškumo lygis.

5.2. **Talentingi mokiniai** – mokiniai, turintys ypatingų gebėjimų, kurie pasireiškia vienos ar kelių mokslo, meno ar sporto sričių pasiekimais.

5.3. **Didelį mokymosi potencialą turintys mokiniai** – talentingi mokslui mokiniai, turintys išskirtinių akademinių pasiekimų; gabūs mokiniai, kurių intelektinių gebėjimų lygis yra labai aukštas; gabūs ir talentingi mokiniai, kurie turi labai aukštą intelektinių gebėjimų lygį ir pralenkia bendraamžius savo pasiekimais; gebėjimų nerealizuojantys gabūs mokiniai; mokiniai, kurie, mokytojų nuomone, pasižymi didelį mokymosi potencialą rodančiomis savybėmis.

6. Gabumai gali pasireikšti vienoje ar keliose gebėjimų srityse: bendrojo intelekto, atskiroje mokslo (toliau – akademinėje) srityje, socialinėje, meninėje ir sportinėje veikloje.

III SKYRIUS BENDRIEJI GABIŲ MOKINIŲ POŽYMIAI

7. Gabių vaikų požymiai:
- 7.1. pasižymi smalsumu, aktyviai domisi jį supančiu pasauliu, užduoda daug klausimų;
 - 7.2. turi gerą atmintį, įsimena lengvai ir greitai;
 - 7.3. turi daug žinių įvairiomis temomis;
 - 7.4. pagrindinių dalykų mokosi geriau ir greičiau nei dauguma jo bendraamžių;
 - 7.5. domisi temomis, skirtomis vyresnio amžiaus vaikams, pirmenybę teikia sudėtingesniams, naujesniams ir besikeičiančiam mokymosi kontekstui;
 - 7.6. sutelktai domisi kai kuriomis mokslo sritimis;
 - 7.7. sparčiai mokosi iš patirties;
 - 7.8. kelia naujas idėjas ir kūrybiškai sprendžia problemas;
 - 7.9. nemėgsta mokytis atmintinai, nepatinka standartinės užduotys;
 - 7.10. pastabus, lengvai ir greitai atranda ryšius, rodos, tarp visai nesusijusių dalykų;
 - 7.11. sklandžiai kalba, žodynas platesnis ir turtingesnis nei bendraamžių;
 - 7.12. turi stiprų loginį mąstymą ir moka argumentuotai pagrįsti savo nuomonę;
 - 7.13. ypač motyvuotas, kelia didesnius reikalavimus sau ir kitiems bei siekia aukščiausių rezultatų;
 - 7.14. pasižymi gerais skaitymo įgūdžiais, skaityti išmoksta dar ikimokykliniame amžiuje;
 - 7.15. noriai imasi naujų užduočių;
 - 7.16. turi gerą ir savitą humoro jausmą;
 - 7.17. labiau mėgsta dirbti vienas nei grupėje;
 - 7.18. bendraamžiams kartais gali atrodyti keistas;
 - 7.19. daugiau bendrauja su vyresniais vaikais ar suaugusiais nei su savo bendraamžiais.

IV SKYRIUS GABIŲ MOKINIŲ ATPAŽINIMAS

8. Gabių vaikų atpažinimui naudojami metodai:
- 8.1. atliekant specializuotus testus ar naudojant profesionalius gabių ir talentingų mokinių vertinimo įrankius;
 - 8.2. tėvų (globėjų, rūpintojų) nuomonė;
 - 8.3. klasės vadovų, dėstančių mokytojų nuomonė;
 - 8.4. mokinio pasiekimų ir veiklos stebėseną bei rezultatų analizę.
9. Gabius ir talentingus mokinius mokytojai atpažįsta atsižvelgdami į:
- 9.1. mokinių dalykų mokymosi pasiekimų įvertinimus pagrindiniu ar aukštesniu lygiu;
 - 9.2. pasiekimus mokomųjų dalykų olimpiadose, konkursuose, kituose tiksliniuose renginiuose (mokiniai yra olimpiadų, dalykinių, meninių konkursų, sportinių varžybų ir kitų renginių prizinių vietų laimėtojai ar laureatai);
 - 9.3. tėvų (globėjų, rūpintojų) ir klasės mokytojų pastebėjimus.
10. Akademinėje srityje gabiais laikomi tie mokiniai, kurie rodo arba turi potencialą rodyti išskirtinius bendruosius ir specialiuosius akademinės srities gebėjimus.
11. Meniui ir sportui gabių bei talentingų vaikų atpažinimą, jų meninių ir sportinių gebėjimų atskleidimą atlieka neformaliojo švietimo meninio arba sporto ugdymo programas vykdančios mokyklos pagal įvairias gabių vaikų paieškos sistemas ir meninių, sportinių gebėjimų atskleidimo metodikas.
12. Mokykloje gabių mokinių stebėseną vyksta nuolat ugdymo procese. Dalykų mokytojai, klasės vadovai stebi ir analizuoja mokinių veiklą (akademinę, socialinę, sporto ar meno), jos

rezultatus ir įvertinę duomenis rekomenduoja gabiems mokiniams įvairias, jų gebėjimus ir poreikius atitinkančias veiklas.

13. Mokyklos psichologas teikia pagalbą ir rekomendacijas dalykų mokytojams, klasių vadovams atpažįstant ir ugdant gabius, didelį mokymosi potencialą turinčius mokinius.

14. Siekiant nustatyti gabius ir talentingus klasės mokinius, naudojami specialiai parengti klausimynai iš Nacionalinės švietimo agentūros internetinio puslapio (Nacionalinė švietimo agentūra - » Aukštesniųjų gebėjimų turinčių vaikų atpažinimas (smm.lt)). Mokyklos 3-ių klasių vadovai užpildo „Mokinių nominavimo anketą“, kuri padeda atpažinti labiausiai išsiskiriančius tarp bendraklasių mokinius. Nustačius labiau išsiskiriančius mokinius, tų mokinių tėvai ir klasių vadovai pildo „Vaiko gabumų rangavimo klausimynus“. Klausimynai pildomi vieną kartą per metus, lapkričio mėnesį.

15. Užpildytas „Mokinių nominavimo anketas“ ir „Vaiko gabumų rangavimo klausimynus“ klasių vadovai pristato mokyklos psichologui, kuris atlieka gautų rezultatų analizę.

16. Mokyklos psichologas, gavęs tėvų sutikimus ir bendradarbiaudamas su Klaipėdos pedagogine psichologine tarnyba (toliau – PPT), vieną kartą per metus (gruodžio mėnesį) organizuoja atrinktų mokinių įvertinimą Cattell fluidinio intelekto testais (CFT 20-R).

17. Gavus Klaipėdos PPT išvadas, mokyklos psichologas Cattell fluidinio intelekto testų (CFT 20-R) rezultatus pristato VGK posėdyje klasių mokytojams ir mokinių tėvams.

V SKYRIUS

GABIŲ MOKINIŲ UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

18. Tikslas – atsižvelgiant į gabių mokinių individualius poreikius, užtikrinti ugdymo sistemiskumą ir nuoseklumą.

19. Uždaviniai:

19.1. atpažinti gabius, talentingus, didelį mokymosi potencialą turinčius mokinius bei tobulinti šių mokinių atpažinimui skirtus būdus;

19.2. sudaryti sąlygas mokinių gebėjimų vystymuisi mokomojoje ir popamokinėje veikloje, pritaikant ugdymo turinį ir aplinką gabių mokinių poreikiams;

19.3. plėtoti gabių mokinių ugdymo formas ir metodus bei numatyti papildomas priemones jų gabumų tobulinimui, pamokose taikant ugdymo turinio individualizavimą ir diferencijavimą;

19.4. skatinti aktyviai dalyvauti miesto, šalies ir tarptautiniuose projektuose, dalykinėse olimpiadose, varžybose, meno darbų konkursuose;

19.5. numatyti ir taikyti gabių mokinių skatinimo priemones;

19.6. tobulinti mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų gabių, talentingų, didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimo ir ugdymo kompetencijas;

19.7. skatinti mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) aktyviai dalyvauti Mokyklos veikloje atpažįstant ir ugdant ypatingus mokinių gabumus.

VI SKYRIUS

GABIŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

20. Gabių ir talentingų mokinių ugdymas pagal amžių, gebėjimus ir polinkius diferencijuojamas ir individualizuojamas suteikiant galimybę:

20.1. rinktis neformaliojo švietimo programas;

20.2. tapti kitų mokinių konsultantu, grupinio darbo vadovu;

20.3. pamokų metu dirbti savarankiškai, pasirinkti individualizuotas, sudėtingesnes, papildomas užduotis tų mokomųjų dalykų, kurių įprastinės užduotys lengvai įveikiamos;

20.4. aktyviai dalyvauti mokyklos renginiuose, konkursuose, projektuose;

20.5. pasitikrinti žinias ir gebėjimus olimpiadų, varžybų, konkursų metu.

21. 1–4 klasėse susidarius gabių mokinių grupei, atsižvelgiant į Mokyklos išteklius, iš neformaliojo švietimo valandų, skiriamos valandos gabių mokinių ugdymui.

22. Jei išryškėja tik pavieniai gabūs mokiniai, jų gebėjimų lavinimas organizuojamas pamokoje diferencijuojant, personalizuojant, individualizuojant, suasmeninant užduotis. Gabumams

plėtoti individualiai pritaikomos įvairios mokymosi strategijos, darbo formos ir metodai pamokoje, skiriamos diferencijuotos pamokos ar namų darbų užduotys, dalį užduočių mokiniams siūloma atlikti savarankiškai.

23. Mokytojai, dirbantys su gabiais mokiniais:

23.1. Klasių vadovai:

23.1.1. kasmet 3 klasių vadovai per lapkričio mėnesį kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) užpildo vaikų gebėjimų atpažinimui ir gabumų rangavimui parengtus klausimynus;

23.1.2. organizuoja mokytojų dalykininkų tarpusavio bendradarbiavimą, ugdant gabius mokinius;

23.1.3. atsižvelgiant į mokinių pomėgius skatina gabių mokinių norą mokytis, atrasti, kurti, tobulėti;

23.1.4. sudaro palankias sąlygas mokinių gebėjimų vystymuisi mokomojoje ir neformaliojo švietimo veikloje;

23.1.5. gabiams mokiniams kuria individualias programas, atitinkančias jų gebėjimus;

23.1.6. organizuoja gabių mokinių ugdymą pamokoje:

23.1.6.1. diferencijuoja ugdymą teikdami skirtingo sudėtingumo lygio užduotis;

23.1.6.2. teikia bendras užduotis, tačiau reikalaujančias skirtingo jų atlikimo lygio ar būdo;

23.1.6.3. dalį užduočių skiria atlikti savarankiškai;

23.1.6.4. diferencijuoja ir individualizuoja namų darbų užduotis ir jų atlikimo būdus;

23.1.6.5. skiria papildomas užduotis, siekiant praplėsti mokinių žinias ir įgūdžius.

23.1.7. pareiškia padėkas mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams), kurių vaikai pasiekė gerų rezultatų;

23.1.8. gabių mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams) teikia informaciją apie ugdymosi pasiekimus tėvų susirinkimų metu bei pranešimais per elektroninį dienyną.

23.2. Dalykų mokytojai:

23.2.1. nustato gabaus mokinio mokymosi stilių ir į jį atsižvelgia dirbdami su gabiu mokiniu;

23.2.2. atsižvelgdami į mokinių gabumus organizuoja (diferencijuoja ir individualizuoja) pamokoje veiklą, kur gabus mokinsys galėtų save realizuoti;

23.2.3. pamokose naudoja aktyvius mokymo metodus, kurie sudarytų sąlygas mokiniui visapusiškai atsiskleisti;

23.2.4. ugdo mokinių kūrybiškumą, iniciatyvumą, atsakingumą;

23.2.5. skatina gabius mokinius aktyviai dalyvauti Mokyklos, miesto, šalies organizuojamuose renginiuose (konkursuose, viktorinose, olimpiadose, varžybose, parodose, projektuose ir kt.);

23.2.6. organizuoja ir vykdo įvairius projektus, įtraukdami gabius ir talentingus mokinius;

23.2.7. seka ir analizuoja gabaus mokinio asmeninę pažangą;

23.2.8. bendradarbiauja su gabių mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), elektroniniame dienyne informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus) apie mokinio daromą pažangą;

23.3. lanko seminarus, įgyja praktinių žinių apie mokymo metodus bei formas su gabiais mokiniais.

24. Mokyklos administracija:

24.1. sudaro sąlygas gabių mokinių poreikių tenkinimui, gebėjimų lavinimui neformalioje veikloje (būreliuose, olimpiadose, konkursuose);

24.2. aptaria veiklos su gabiais ir talentingais mokiniais rezultatus metodinių grupių pasitarimuose;

24.3. po pirmo ir antro pusmečių vykdo kiekvienos klasės mokinių asmeninės pažangos stebėseną ir aptarimą su dalykų mokytojais, analizuoja pasiekimų pokyčius;

24.4. pagal poreikį organizuoja mokytojams seminarus darbui su gabiais ir talentingais mokiniais.

25. Mokyklos psichologas:

25.1. atlieka mokinių gebėjimų atpažinimo ir gabumų rangavimo klausimynų analizę kasmet, lapkričio mėnesį;

25.2. bendradarbiauja su Klaipėdos PPT dėl susitarimo atrinktiems mokiniams atlikti Cattell fluidinio intelekto testus (CFT 20-R);

25.3. gavus PPT išvadas, sudaro gabių mokinių sąrašą ir rezultatus pateikia VGK posėdyje klasių vadovams ir mokinių tėvams.

VII SKYRIUS GABIŲ MOKINIŲ SKATINIMAS

26. Gabių mokinių skatinimas pateikiamas „Gabių mokinių ugdymo ir skatinimo scheme“.
27. Miesto, respublikos ir tarptautinių olimpiadų, varžybų ir kitų konkursų nugalėtojais, laureatais pasidžiaigiama Mokyklos pirmo aukšto fojė parašant jų vardus ir pavardes, laimėjimus ir pasiekimus vaizdo ekrane.
28. Varžybose, konkursuose tapus nugalėtojais ir gavus nugalėtojų taurę, ji talpinama į Mokyklos pirmo aukšto fojė esančią spintą, kurioje eksponuojamos prizininkų taurės.
29. Už aukštus akademinis pasiekimus, Mokyklos vardo garsinimą mokiniai mokslo metų pabaigos šventėje apdovanojami direktoriaus Padėkos raštu.
30. Mokinių pasiekimais pasidžiaigiama sklaidos straipsniu Mokyklos internetinėje svetainėje.

VIII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Šis Tvarkos aprašas gali būti keičiamas ir papildomas Mokyklos direktoriaus įsakymu.
32. Už Tvarkos aprašo įgyvendinimą atsakingi Mokyklos mokytojai, administracijos atstovai.
33. Tvarkos aprašas skelbiamas Mokyklos interneto svetainėje adresu:
<https://www.gilijosmokykla.lt>

Suderinta
Metodinės tarybos protokoliniu nutarimu
(2023-03-20, Nr. 2)